

Số: 2026/PTM-PC

V/v: Việt Nam tham gia Sáng kiến minh
bạch ngành công nghiệp khai khoáng (EITI)

Hà Nội, ngày 16 tháng 08 năm 2016

**Kính gửi: Đồng chí Nguyễn Xuân Phúc
Ủy viên Bộ Chính trị - Thủ tướng Chính phủ**

Tại Nghị quyết số 71/NQ-CP ngày 05/08/2005 về phiên họp Chính phủ thường kỳ tháng 7 năm 2016, Chính phủ đã giao Bộ Công thương "*báo cáo Thủ tướng Chính phủ về khả năng Việt Nam tham gia Sáng kiến minh bạch ngành khai khoáng trong tháng 8 năm 2016*". Phát biểu kết luận Phiên họp, Thủ tướng Chính phủ đã chỉ đạo "*Phải khai thác sử dụng tài nguyên khoáng sản hiệu quả hơn, minh bạch hơn, trách nhiệm hơn. Nhiều nước tham gia Sáng kiến Minh bạch ngành công nghiệp khai khoáng giúp các nước giàu tài nguyên tăng thu được hàng trăm triệu USD. Yêu cầu Bộ Công thương sớm báo cáo về khả năng Việt Nam tham gia sáng kiến này*". Trước đó, Nghị quyết số 63/NQ-CP ngày 22/07/2016 ban hành Chương trình hành động của Chính phủ thực hiện Nghị quyết của Quốc hội về Kế hoạch phát triển kinh tế - xã hội 5 năm 2016 – 2020 cũng đã giao Bộ Công thương chủ trì, phối hợp với các cơ quan liên quan trình Chính phủ trong năm 2016 về Đề án tham gia Sáng kiến minh bạch hóa ngành công nghiệp khai khoáng (gọi tắt là EITI).

Cộng đồng doanh nghiệp nói chung và các doanh nghiệp khai khoáng nói riêng đánh giá cao chỉ đạo này của Chính phủ và Thủ tướng Chính phủ. Phòng Thương mại và Công nghiệp Việt Nam (VCCI) đã chủ động tiến hành nghiên cứu về EITI trong 5 năm vừa qua, tìm hiểu bản chất của EITI, rà soát hiện trạng quy định pháp luật của Việt Nam và khảo sát quan điểm của các doanh nghiệp Nhà nước cũng như doanh nghiệp đầu tư nước ngoài, doanh nghiệp tư nhân trong nước về EITI...

Theo tinh thần kết luận phiên họp Chính phủ tháng 7 vừa qua, VCCI xin báo cáo Thủ tướng Chính phủ một số vấn đề liên quan đến EITI như sau:

1. Các lợi ích của việc tham gia EITI

Thực thi EITI giúp cung cấp nhiều thông tin trung thực, đầy đủ về hoạt động khoáng sản của các quốc gia, từ đó mang lại nhiều ích lợi như sau:

- Thứ nhất, EITI cung cấp thông tin đầu vào hiệu quả cho việc xây dựng và hoàn thiện pháp luật về khoáng sản của Việt Nam. Điều này là đặc biệt quan trọng khi nhiều báo

cáo của các tổ chức quốc tế cho thấy pháp luật về khoáng sản của Việt Nam vẫn còn nhiều khiếm khuyết đáng lo ngại.

- Thứ hai, EITI giúp nhà nước kiểm soát tốt hơn hoạt động khai thác khoáng sản, từ đó giảm thất thoát, lãng phí tài nguyên, tăng thu cho ngân sách. Kinh nghiệm của Nigeria cho thấy, nước này đã tránh thất thu khoảng 1 tỷ đô la Mỹ mỗi năm nhờ thực thi EITI.
- Thứ ba, EITI giúp các cơ quan nhà nước chủ động hơn trong việc thực thi pháp luật, đặc biệt là chống xuất khẩu lậu khoáng sản. Hiện nay, số liệu thống kê về kim ngạch xuất khẩu từ Việt Nam sang Trung Quốc có chênh lệch gần 5 tỷ đô la. Theo một số chuyên gia, xuất khẩu lậu khoáng sản chiếm phần không nhỏ trong con số chênh lệch đó.
- Thứ tư, EITI tạo diễn đàn minh bạch, tin tưởng lẫn nhau giữa các cơ quan nhà nước, doanh nghiệp và người dân trong hoạt động khai thác khoáng sản, từ đó giảm xung đột xã hội, củng cố an ninh trật tự, tăng cường niềm tin của nhân dân vào sự lãnh đạo của Đảng và Nhà nước.
- Thứ năm, EITI giúp các doanh nghiệp giảm rủi ro khi khai thác khoáng sản, giảm chi phí không chính thức, đồng thời tăng cường uy tín và vị thế của doanh nghiệp Việt Nam trên trường quốc tế, giúp doanh nghiệp của chúng ta dễ dàng tiếp cận các thị trường của các nước phát triển, tham gia sâu hơn vào chuỗi giá trị toàn cầu.
- Thứ sáu, EITI giúp tăng cường vị thế của Việt Nam trên trường quốc tế, tạo lập niềm tin của doanh nghiệp trong và ngoài nước, từ đó thu hút đầu tư một cách ổn định, lâu dài vào các dự án chế biến sâu khoáng sản, đáp ứng mục tiêu quản trị tài nguyên quốc gia.
- Thứ bảy, EITI giúp tăng cường trách nhiệm xã hội và môi trường của doanh nghiệp nơi có mỏ khoáng sản, từ đó tạo thêm việc làm cho lao động trong nước, góp phần bảo vệ môi trường và thực hiện mục tiêu xóa đói giảm nghèo.

2. Xu hướng tham gia và thực thi EITI của các quốc gia khác trên thế giới

EITI đang trở thành tiêu chuẩn toàn cầu về quản trị công nghiệp khai khoáng của nhiều quốc gia trên thế giới. Tính đến thời điểm hiện tại, đã có **51 quốc gia** thực thi EITI, với **305 báo cáo** EITI cấp quốc gia được công bố với tổng giá trị dòng tiền lên đến **1.900 tỷ đô la Mỹ**. Trong số các quốc gia tham gia EITI có cả các quốc gia phát triển như Hoa Kỳ, Anh, Na Uy, Đức và nhiều quốc gia đang phát triển khác ở Châu Mỹ, Châu Phi, Châu Á. Nhiều quốc gia trong khu vực cũng đã tham gia EITI gồm Indonesia, Myanmar, Philippines, Đông Timor, Papua New Guinea.

3. Một số nghi ngại về việc Việt Nam tham gia EITI

Hiện có một số ý kiến nghi ngại về việc Việt Nam tham gia EITI, cụ thể như sau:

- Chi phí để thực hiện EITI

Theo nghiên cứu của VCCI, chi phí để thực hiện EITI ở mỗi quốc gia không đáng kể. Ví dụ, tại Mông Cổ, một quốc gia giàu tài nguyên và phụ thuộc nhiều vào ngành khoáng sản trong khu vực Châu Á, chi phí để vận hành EITI là 200 nghìn đô la Mỹ mỗi năm (tương đương khoảng 4,4 tỷ đồng). Văn phòng EITI tại Mông cổ chỉ có 7 nhân viên thường trực.

- Công bố các thông tin thuộc diện bí mật nhà nước

Có ý kiến cho rằng tham gia EITI sẽ khiến Việt Nam phải công bố các thông tin thuộc diện bí mật nhà nước. Tuy nhiên, điều này sẽ không xảy ra vì tiêu chuẩn EITI rất linh hoạt. EITI cho phép các quốc gia lựa chọn thực hiện từng lĩnh vực, theo từng loại khoáng sản, từng giai đoạn của quy trình khoáng sản... phù hợp với nhu cầu và khả năng của quốc gia đó. Do đó, Việt Nam vẫn có quyền bảo lưu, không công bố những thông tin thuộc diện bí mật nhà nước.

- Năng lực của các doanh nghiệp Việt Nam trong việc thực hiện EITI

EITI cho phép các quốc gia lựa chọn quy mô doanh nghiệp phải thực hiện công bố thông tin. Kinh nghiệm tham gia EITI của nhiều quốc gia đang phát triển cho thấy, trong những năm đầu, các quốc gia này chỉ yêu cầu một số lượng rất ít các doanh nghiệp lớn phải thực hiện theo mẫu báo cáo, sau đó mở rộng ra các doanh nghiệp cấp trung bình trong các năm tiếp theo. Do đó, Việt Nam có thể lựa chọn thực thi EITI theo từng bước từng giai đoạn, phù hợp với năng lực của các doanh nghiệp.

Với những lý do đó, VCCI kính đề nghị Thủ tướng Chính phủ xem xét quyết định việc Việt Nam tham gia Sáng kiến minh bạch trong công nghiệp khai khoáng (EITI). VCCI tin rằng bằng việc đưa ra quyết định này, Thủ tướng Chính phủ sẽ đưa ra một thông điệp mạnh mẽ của Chính phủ về minh bạch, công khai, hiệu quả và tuân thủ các tiêu chuẩn quốc tế, trước hết trong lĩnh vực khai thác khoáng sản. VCCI xin gửi kèm công văn này một báo cáo đánh giá chi tiết về tính phù hợp và năng lực thực thi EITI ở Việt Nam mới được thực hiện trong năm 2015.

Trân trọng cảm ơn sự quan tâm, chỉ đạo của Thủ tướng!

Nơi nhận :

- Như trên;
- VPCP
- Bộ Công Thương
- Bộ TNMT
- Lưu VT, PC

CHỦ TỊCH

Vũ Tiên Lộc

